

PM

Datum 2014-10-27

Dnr 3.2.1-3713-2014

Avdelning Kulturmiljöavdelningen

Förtydligande av begrepp och grundläggande villkor för statsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet

Generella begrepp och grundläggande villkor

Ideella organisationer inom kulturmiljöområdet kan söka bidrag hos Riksantikvarieämbetet. Riksantikvarieämbetets statsbidrag får lämnas till en ideell organisation som verkar inom kulturmiljöområdet och som uppfyller förutsättningarna enligt förordningen (2014:108) om statsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet. Förordningen tillsammans med förtydligande av begrepp och grundläggande villkor enligt följande ersätter tidigare beslutade principer från 18 november 2013 (dnr.3.2.1-3540-2013).

Ändamålet med statsbidraget

Ändamålet med statsbidraget "att stödja ideella organisationer som bidrar till människors möjlighet att uppleva, förstå och ta ansvar för kulturmiljön och som främjar att en mångfald av kulturmiljöer, bevaras, används och utvecklas" utgår från formuleringar i de nya nationella målen för kulturmiljöarbetet. De nya målen började gälla 1 januari 2014.

Ideell organisation

Begreppet ideell organisation avser en organisation inom det civila samhället som inte är vinstutdelande och agerar utifrån ett huvudsakligt ideellt syfte. Organisationer, sammanslutningar och andra aktörer, ex nätverk som är fristående från såväl stat, kommun och landsting som från det privata näringslivet. En politik för det civila samhället (prop.2009/10:55).

Kulturmiljöområdet

Statsbidrag får lämnas till en ideell organisation som verkar inom kulturmiljöområdet. Med organisationer inom kulturmiljöområdet avses här ideella organisationer vars huvudsakliga syfte med verksamheten är kulturmiljöarbete eller kulturmiljöverksamhet. Riksantikvarieämbetet bedömer att kulturmiljöområdet i detta sammanhang inte avser endast ett fysiskt område utan ska ses som ett verksamhetsområde inom vilket kulturmiljöarbete eller kulturmiljöverksamheter bedrivs.

Kulturmiljöarbete eller kulturmiljöverksamhet

Kulturmiljöarbete eller kulturmiljöverksamhet innefattar såväl vård och levandegörande som nyttjande dvs. sådana aktiviteter som syftar till att kulturmiljövärdena tas till vara och integreras i samhällsutvecklingen. Kulturmiljöarbete i en ny tid (SOU 2012:37).

En självständig organisation

Organisationen ska vara självständig d.v.s. organisationen och dess medlemmar ska självständigt kunna bedriva sin verksamhet utan obefogad kontroll eller inblandning från stat, kommun och landsting. En politik för det civila samhället (prop.2009/10:55).

Demokratiskt uppbyggd

Bidrag får lämnas till en organisation som är demokratiskt uppbyggd och i sin verksamhet respekterar demokratins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering. En demokratiskt uppbyggd organisation innebär bland annat att den är medlemsbaserad d.v.s. att den har enskilda medlemmar, där alla medlemmar kan påverka verksamheten, eller att den har medlemsorganisationer som i sin tur är demokratiskt uppbyggda. För att en ideell förening ska anses demokratiskt uppbyggd ska den ledas av en vald styrelse som sköter föreningens angelägenheter för medlemmarnas räkning.

Organisationen ska ha antagit stadgar som är så fullständiga att namnet på föreningen, ändamålet och verksamheten framgår. Dessutom bör stadgarna reglera hur beslut fattas, hur föreningen företräds, hur ansvar kan utkrävas, hur stadgarna kan ändras och vad som krävs för att upplösa föreningen.

Verksamheten får inte strida mot demokratins idéer dvs. organisationerna ska motverka alla former av rasism och andra typer av diskriminering samt våld och brutalitet samt att den bör verka för att utveckla förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män. En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55). Även stiftelser ska i sin verksamhet respektera demokratins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering,

Medlemskap och organisationsform

Medlemskap i organisationen ska vara öppet för alla, eller så ska organisationen vara en sammanslutning av organisationer som har enskilda medlemmar.

Medlemskap i organisationen, eller medlemsorganisationerna får alltså inte endast vara öppen för yrkesverksamma inom kulturmiljöområdet. Statsbidrag får även lämnas till en stiftelse som inte uppfyller de villkor som anges i första stycket 2 och 5. Stiftelsen ska dock vara öppen för insyn. Bidrag får inte lämnas till en statlig eller kommunal stiftelse.

Verksamhet av nationellt intresse och en riksomfattande organisation

Organisationen ska bedriva en verksamhet av nationellt intresse.

Riksantikvarieämbetet bedömer att det är en organisation som har en riksomfattande organisation med lokalt eller regionalt förankrad verksamhet.

En organisation som inte har en riksomfattande organisation kan under vissa förutsättningar komma ifråga för statsbidrag om man bedriver en verksamhet som är av nationellt intresse, dvs. en verksamhet som är av allmänt intresse för hela samhället och inte endast lokalt. Som exempel på sådan verksamhet kan nämnas organisationer som har en speciell kompetens/kunskap med nära anknytning till syftet/ändamålet för bidraget. En politik för det civila samhället (prop.2009/10:55).

Former för bidraget - det här kan bidraget gå till

Statsbidraget kategoriseras som ett organisationsbidrag, ett generellt bidrag till ideella organisationer som verkar inom kulturmiljöområdet, där bidraget inte avgränsas till särskilda verksamheter. Bidraget kan gå till basverksamheten, till exempel kostnader för kansli, administration eller anställda.

Enligt förordningen (2014:108) får statsbidraget även lämnas i form av ett etableringsbidrag. Etableringsbidrag får lämnas under högst två år och får inte lämnas om organisationsbidrag beviljas för samma verksamhet. För etableringsbidrag krävs inte att organisationen uppfyller villkoret att organisationen ska ha bedrivit verksamhet under minst två år.

Vid fördelning av statsbidrag tas hänsyn till om verksamheten beviljats annat statligt stöd.

Bedömning av ansökningar

Statsbidrag enligt förordningen lämnas i mån av tillgång på medel. Det är Riksantikvarieämbetet som bedömer om de sökande organisationerna uppfyller villkoren enligt förordningen.

Redovisning

En organisation som har tagit emot organisations- eller etableringsbidrag är skyldig att senast 1 april året efter det år då beviljat bidrag betalats ut lämna Riksantikvarieämbetet en ekonomisk redovisning av de utbetalda medlen och en redovisning av vad medlen har använts till.

En organisation som har tagit emot etableringsbidrag ska lämna en redogörelse för organisationens resultat i förhållande till de mål som organisationen angav vid ansökan om bidrag.